

8.	Cucurbita Pepo L.	Дніпропетровський кущовий	5,5
9.	Cucurbita Pepo L.	Бірючекутський	4
10.	Cucurbita Pepo L.	Мозолівський	4,5

Сорти виду гарбуз мускатний, зокрема Вітамінний, Старосільський характеризуються високими лікарськими властивостями, формують плоди, що мають у своєму складі відповідно 16 : 9 мг% каротину, тоді як плоди сортів Биківський великоплідний, Стофунтовий містили лише 6 мг%. Серед сортів виду гарбуз твердокорий найвищими показниками вмісту каротину відзначився сорт Дніпропетровський кущовий – 5,5 мг%.

Отже, враховуючи одержані дані, можна зробити висновок, що вміст каротину в плодах обумовлюється видовими та сортовими особливостями роду Cucurbita, що суттєво впливає на їх фармакологічні властивості. Застосування гарбузів з високим вмістом каротину дає змогу більш повноцінно використовувати цю високовітамінну культуру у раціоні дієтичного харчування дітей, людей з різноманітними захворюваннями, саме тому отримані дані дослідження мають практичне значення, та потребують подальшого дослідження.

Література

1. Кабачки, тыква.../ Сост. И. Путьрський, В. Прохоров, П. Родионов. – Мн.: Книжний Дом; М.: «Махаон», 2000. – 96с., ил. – (Сад и город)
2. Лебедева А.Т. Секреты тыквенных культур. – М.: «Фитон+», 2000. – 244с., ил.
3. Плешков Б.П. Практикум по биохимии растений. Учеб. пособие, - М.: «Колос», 1968. – 182с.
4. Сорти овочевих і баштанних культур. За ред.. канд.. с. г. наук Поліщука В.А. – К.: 1963.- 380с.

ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕГЕТАЛЬНИХ БУР'ЯНІВ ОВОЧЕВИХ АГРОФІТОЦЕНОЗІВ

Пироженко М.А., Оніпко В.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Загальна чисельність бур'янів в Україні зараз становить біля 700 видів, до польових з них належить добра половина [5]. Сеgetальні рослини, як будь-які зелені рослини, виконують свої основні біосферні функції: беруть участь в утворенні органічної речовини, регулюють газовий склад атмосфери, є піонерами при заростанні порушених ділянок. Як і інші рослини, вони мають різноманітне прикладне значення і придатні для різнобічного використання людиною. Але незважаючи на їх важливість потрібно пам'ятати, що вони приносять величезної шкоди сільськогосподарському виробництву.

Як відмічалось раніше, бур'яни є піонерними рослинами порушених місць. Щоб рослини мали можливість швидко захоплювати такі агроценози, вони повинні мати і відповідні властивості:

1. Так як порушення природного фітоценозу не носило в більшості випадків планомірного характеру, то бур'яни повинні мати здатність "чекати" порушення. Основним шляхом "чекання" у рослин є здатність їх органів розмноження не втрачати життєздатності протягом довгого періоду часу.
2. Випадковість і обмеженість розміру порушених місць викликає необхідність у рослин, які їх освоюють, мати сукупність пристосувань, що забезпечують швидке їх поширення по території.
3. Високий ступінь загибелі бур'янів у період вегетації зумовлює необ-

хідність формувати високу продуктивність органів розмноження.

4. Необхідність переносити несприятливі умови обумовила наявність розтягнутого періоду проростання насіння бур'янів.

Враховуючи означені аргументи метою роботи було вивчити агробіологічні особливості сеgetальних бур'янів овочевих агроценозів в умовах с. Бірки. Територія району дослідження належить до помірно-кліматичного поясу, помірно-теплої області. Кліматичні умови по Полтавській області близькі до середніх.

Досліди проводилися за загально прийнятою методикою (Доспєхов Б.А., 1968) [1,2], а також «Методическими указаниями полевому испытанию гербицидов в растениеводстве» [4] і «Методическими рекомендациями по проведению полевых опытов с кукурузой» [3].

Досліджуючи видовий склад сеgetальних рослин в овочевих агроценозах с. Бірки було відмічено 30 найбільш часто зустрічаємих видів, які належать до 14 родин та 26 родів. Із них до родин хрестоцвітні, айстрові - 6 видів, злакові - 4 види, гречкові - 3 види, кропивові - 2 види та по одному виду представлені родинami: лободові, зонтичні, розові, пасльонові, гвоздичні, молочайні, березкові, щирцеві, хвилівникові.

У ході дослідження було встановлено, що найбільше бур'янів в овочевих агроценозах с. Бірки належать до терофітів (18 видів), незначна кількість - 9 видів - до гемікриптофітів (*Taraxacum officinale* Wigg., *Elytrigia repens* L., *Polygonum scabrum* Moench, *Sonchus arvensis* L., *Erysimum strictum* Gaertn. Mey. Et Scherb., *Potentilla anserine* L., *Euphorbia virgata* W. K., *Gonvolvulus arvensis* L., *Puccinellia distans* (Jacq.) Parl.) та до криптофітів - 3 види (*Urtica dioica* L., *Amaranthus retroflexus* L., *Aristolochia clematidis* L.). З'ясувавши відношення сеgetальних бур'янів до світла, було відзначено, що світлолюбивих - 19 видів, а тіньовитривалих - 11 видів.

Досліджуючи бур'яни овочевих агроценозів було зазначено, що всі вони по-різному відносяться до вологості. Так, більшість з них є мезофітами - 17 видів, до гігрофітів належить - 5 видів (*Artemisia absinthium* L., *Sonchus arvensis* L., *Galinsoga parviflora* Cav., *Potentilla anserine* L., *Aristolochia clematidis* L.), до ксеромезофітів - 4 види (*Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik., *Erysimum strictum* Gaertn. Mey. Et Scherb., *Euphorbia virgata* W. K., *Erigeron Canadensis* L.), до ксерофітів - 3 види (*Brassica campestris* L., *Elytrigia repens* L., *Puccinellia distans* (Jacq.) Parl.), та до мезоксерофітів - 1 вид (*Thlaspi arvense* L.). Класифікуючи сеgetальні рослини, було встановлено, що більшість із них по відношенню до температури теплолюбиві - 28 видів, і лише 2 види належить до холодостійких. По відношенню до ґрунту всі вивчені бур'яни зростають на лучних чорноземних дернових ґрунтах.

Отже, враховуючи, що бур'яни ростуть і розвиваються в овочевих агроценозах під постійним впливом винищувальних заходів, вони повинні мати властивості, які б забезпечили їм виживання в таких умовах. Це, у першу чергу, - здатність проникати в склад агрофітоценозу протягом довгого періоду часу, щоб уникнути згубної дії того чи іншого прийому. Це досягається за рахунок пристосувань до екологічних факторів агроценозу та досконалих біологічних та екологічних особливостей.

Дані експериментальних робіт мають важливе практичне значення та можуть бути використані при розробці ефективних заходів боротьби та контролю бур'янів в овочевих агроценозах.

Література

1. Доспєхов Б.А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований) - 5-е изд., доп.и перераб. - М.: Агропромиздат, 1985. - 351с.

2. Доспехов Б.А. Практикум по земледелию/ Б.А. Доспехов, И.П. Васильев, А.М. Туликов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Агропромиздат, 1987. – 383с.
3. Методические рекомендации по проведению полевых опытов с кукурузой. – Днепропетровск, 1980. – 54с.
4. Методические указания по полевому испытанию гербицидов в растениеводстве. – М.: Колос, 1981. – 46с.
5. Протопопова В.В. Синонтропная флора Украины и пути ее развития. – К.: Наук. думка, 1991. – 202с.

ПЛАСТИЧНІСТЬ ХВИЛІ ВІДНОВЛЕННЯ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В БОРАХ ДП «КРАСНОЛИМАНСЬКЕ ЛГ»

Рибка О.І., Храпко І.В.

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

Доволі гострою є проблема ефективного заліснення згарищ, особливо в аридних зонах. Рішення даного питання можливе лише у випадку поглиблення знань екології згарищ, а також вивчення закономірностей формування ювенільних поколінь популяції сосни [2,3]. Дослідження виконані на прикладі згарищ в ДП «Краснолиманське ЛГ». Пробні площі в кількості 25 шт., які закладено в Дробишевському, Краснолиманському, Ямпільському лісництвах.

Характерною рисою процесів відновлення на згарищах є наявність яскраво виражених вікових спектрів підросту. Просторові межі розміщення підросту виявляються через приуроченість процесів природного поновлення до певних елементів рельєфу, отже, і до еда топів. Активація процесів поновлення пояснюється якістю екологічної ніші на згарищах [1,2,3]. В цілому успішність процесів відновлення в умовах пірогенного ряду залежить від цілої низки екологічних факторів та частіше спостерігається на початковому його етапі, де в значній мірі відбуваються стимуляція відновлення сосни. Хвилі відновлення сосни в умовах згарищ притаманна пластичність, яка виражена через особливості просторово-вікової структури, приуроченість до певних елементів рельєфу, стану та якості підросту. В кожному конкретному випадку структурні складові ценопопуляції підросту будуть вписані в існуючий екологічний режим згарищ. Різниця в успішності реалізації процесів природного відновлення в межах одного еда топу вказує на необхідність розробки диференційованої оцінки лісорослинних умов згарищ. В основі цієї оцінки повинні бути враховані екологічні умови, особливості «згарищного середовища» і оцінка успішності відновлення.

Література

1. Гуман В.В. Рубки последнего десятилетия (1914 – 1924) и возобновление вырубок и гарей. – Л., 1926. – 36с. 2. Краснов М.А. Естественное возобновление сосны в связи с рубками и пожарами // В кн.: Бузулуцкий бор. – М-Л.: Гослесбумиздат, 1950. – Т. II. – С.3 – 97. 3. Санников С.Н., Санникова Н.С. Экология естественного возобновления сосны под пологом леса. – М.: Наука, 1985. – 149 с.